SUNDHEDSSTYRELSEN

2020

Monitorering af tvang i psykiatrien

OPGØRELSE FOR PERIODEN 1. JANUAR 2019 – 31. DECEMBER 2019

Monitorering af tvang i psykiatrien
OPGØRELSE FOR PERIODEN 1. JANUAR 2019 – 31. DECEMBER 2019

© Sundhedsstyrelsen, 2020.
Publikationen kan frit refereres
med tydelig kildeangivelse.

Sundhedsstyrelsen
Islands Brygge 67
2300 København S

www.sst.dk

Sprog: Dansk
Version: 1,0

Versionsdato: 4.5.2020
Format: pdf

Udgivet af Sundhedsstyrelsen,
Maj 2020

Indholdsfortegnelse

1. Introduktion 4
1.1. Baggrund 4
1.2. National monitorering af tvang i psykiatrien 5

2. Sundhedsstyrelsens vurdering af resultater 6
2.1. Overordnet vurdering 6
2.2. Strategier for nedbringelse af tvang 7
2.3. Tvangsanvendelse over for børn og unge 8
2.4. Sundhedsstyrelsens dialog med regionerne 8
2.5 Sundhedsstyrelsens fremadrettede fokus 8

3. Sammenfatning af resultater 10
3.1. Datagrundlag 10
3.2. Nationale resultater 10
3.3. Regionale resultater 11

4. Udviklingen i antal bæltefikseringer over 48 timer 14
4.1. Indikatorer med målsætning om halvering i 2020 14
4.2. Antal bæltefikseringer over 48 timer 14
4.3. Øvrige indikatorer med relevans for bæltefikseringer 19

5. Udviklingen i varighed af bæltefikseringer og i personer udsat for tvangsforanstaltninger 25
5.1. Indikatorer med målsætning om reduktion i 2020 25
5.2. Anvendelse og varighed af bæltefikseringer 25
5.3. Personer udsat for én eller flere tvangsforanstaltninger 33
5.4. Øvrige indikatorer med relevans for monitoreringen af tvang 36

Bilagsfortegnelse 42

1. Introduktion

1.1. Baggrund

Som et vigtigt led i realiseringen af målsætningen om at forbedre kvaliteten i den regionale psykiatri indgik Ministeriet for Sundhed og Forebyggelse i 2014 en aftale med Danske Regioner om at halvere anvendelsen af tvang i psykiatrien i 2020. Der blev i den forbindelse afsat midler til at nå målene om nedbringelse af anvendelsen af tvang. Midlerne er anvendt til initiativer i regionerne om patientinddragelse, kompetenceudvikling samt udbredelse og implementering af metoder med gode nationale og internationale erfaringer. Hver region indgik endvidere en konkret og forpligtende regional partnerskabsaftale om at nedbringe anvendelsen af tvang.

Partnerskabsaftalerne udmønter følgende fælles målsætninger for nedbringelse af anvendelsen af tvang:

- antallet af patienter, der tvangsfikseres, skal halveres i 2020
- der skal samtidig ske en reduktion i den samlede anvendelse af tvang.

Data fra Landspatientregisteret (LPR) har ikke været tilgængelige i forbindelse med udarbejdelsen af denne rapport. Dette skyldes, at regionerne i starten af 2019 er overgået fra LPR2 til indberetning til LPR3, og i forbindelse med overgangen vil det frem mod 2. kvartal af 2020 ikke være muligt at få data fra LPR leveret fra Sundhedsdatastyrelsen. Denne rapport er således udelukkende baseret på data fra Register over Tvang i Psykiatrien (TiP). De tilgængelige data giver en relevant status for anvendelsen af tvang i psykiatrien, dog uden de indikatorer, der forholder sig til andele af patienter, der udsættes for tvang. Derfor vil Sundhedsstyrelsen ikke kommentere i forhold til de opstillede mål i partnerskabsaftalen, men vil kommentere på udviklingen i forhold til baseline og det seneste år.

Tvang i psykiatrien berører nogle af de mest grundlæggende menneskerettigheder; nemlig retten til frihed og respekt for den fysiske og psykiske integritet. Det er derfor afgørende, at der konsekvent arbejdes med reduktion af tvang i psykiatrien, for dermed at sikre brugernes selvbestemmelsesret og grundlæggende menneskerettigheder. Målsætningen om at nedbringe anvendelsen af tvang er helt central for at sikre, at patienter med psykiske lidelser får en behandling af høj kvalitet.

Tvang i psykiatrien kan ikke helt undgås, men skal udøves så skånsomt som muligt og med størst mulig hensyntagen til patienten, således at der ikke forvoldes unødig krænkelse eller ulempe. Psykiatrilovens mindstemiddelsprincip fastlægger, at tvang ikke må benyttes, før der er gjort, hvad der er muligt for at opnå patientens frivillige medvirken. Derudover skal anvendelse af tvang stå i rimeligt forhold til det, som søges opnået herved – er mindre indgribende foranstaltninger tilstrækkelige, skal disse anvendes. Dog

skal realisering af det nationale fælles mål om halvering af anvendelsen af bæltefikseringer gennemføres uden, at der sker en uhensigtsmæssig substitution mellem forskellige tvangsforanstaltninger

Sundhedsstyrelsen følger udviklingen og opfølgningen på anvendelsen af tvang tæt med en forventning om, at samtlige regioner lever op til de forpligtende aftaler om reduktion af anvendelse af tvang i psykiatrien.

1.2. National monitorering af tvang i psykiatrien

Sundhedsdatastyrelsen har i samarbejde med regionerne og Sundhedsstyrelsen udviklet en national model til monitorering af anvendelsen af tvang, hvor målsætningen om reduktion i anvendelsen af tvang er operationaliseret ved monitorering af 15 indikatorer (se bilag 1). Hvert halve år offentliggøres data for udviklingen i de 15 indikatorer, og Sundhedsstyrelsen kommenterer på udviklingen det seneste år. Derudover indgår Sundhedsstyrelsens vurdering af udviklingen i anvendelsen af tvang i psykiatrien i forhold til at nå målsætningerne i 2020.

De bagvedliggende data for den samlede monitorering kan downloades på Sundhedsdatastyrelsens hjemmeside.

På baggrund af resultaterne i denne opgørelse for perioden 1. januar-31. december 2019 beder Sundhedsstyrelsen alle fem regioner om at redegøre for udviklingen, samt hvilke indsatser og ledelsesmæssige tiltag regionerne vil gøre for at sikre en fortsat nedbringelse af tvang. Disse redegørelser drøftes på det førstkommende møde i Task Force for Psykiatri.

I afsnit 3.1 ses en oversigt over hvilke indikatorer, der kommenteres på i nærværende rapport i overgangsperioden til den nye version af Landspatientregisteret (LPR3).

2. Sundhedsstyrelsens vurdering af resultater

2.1. Overordnet vurdering

Det er overordnet set lykkedes regionerne at nedbringe anvendelsen af bæltefikseringer siden baseline, men generelt er anvendelsen af andre tvangsformer uændret eller steget siden baseline.

Denne monitorering viser, at der nationalt er sket et fald i antallet af personer, der bæltefikseres, siden baseline (2011-2013). Faldet dækker dog over en varierende udvikling i de fem regioner. I forhold til de enkelte regioner viser monitoreringen, at Region Hovedstaden fortsat fastholder den positive udvikling med at nedbringe antallet af bæltefikseringer. Region Midtjylland har fortsat en meget positiv udvikling siden baseline i forhold til at nedbringe brugen af bæltefiksering og har et markant fald i antallet af bæltefikseringer fra 2018 til 2019. Region Nordjylland har en stigning i anvendelsen af bæltefikseringer siden 2018, mens Region Sjælland har et mindre fald. I Region Syddanmark ses også et fald i næsten alle indikatorer vedrørende bæltefikseringer siden baseline og et mindre fald i de fleste indikatorer vedrørende bæltefikseringer det seneste år.

Siden baseline har der i alle regioner fraset Region Hovedstaden og Region Midtjylland været en stigning i antallet af voksne, der udsættes for en eller flere former for tvang. Det er ligeledes bekymrende, at antallet af personer, der bliver tvangsindlagt og tvangstilbageholdt fortsat stiger i forhold til baseline, selvom udviklingen igennem nogle år har været svagt faldende.

Anvendelsen af fastholdelser og akut beroligende medicin med tvang er steget i alle regioner siden baseline, hvilket Sundhedsstyrelsen finder bekymrende, da det trækker i den forkerte retning i forhold til den tilsvarende nedbringelse af bæltefikseringer. Derudover er der siden baseline sket en stigning i antal personer, der tvangsmedicineres.

Sundhedsstyrelsen finder det fortsat bekymrende, at så mange børn og unge under 18 år berøres af tvang, selvom der dog ses et beskedent fald siden 2015.

Overordnet set er den samlede anvendelse af tvang således fortsat stigende, og det samlede antal mennesker, som berøres af tvang, er fortsat langt over det ønskede niveau, hvilket er meget bekymrende. Det tyder på, at der fortsat er en stor udfordring i behandlingen af mennesker med psykiske lidelser, som ikke er løst. Udfordringerne kan bl.a. være vanskeligheder med at sikre en behandling af høj kvalitet i både den ambulante regionale psykiatri og under indlæggelse, samt at sikre en tidlig og forebyggende indsats forud for indlæggelse og efter udskrivelse i både kommunalt og regionalt regi.

Samlet set finder Sundhedsstyrelsen det fortsat meget bekymrende, at man ikke i tilstrækkelig grad formår at nedbringe anvendelsen af tvang i Danmark, og der er fortsat behov for et meget stort ledelsesmæssigt fokus på området og et behov for bl.a. at se på, hvad der går forud for en tvangsindlæggelse.

I forhold til udviklingen i de enkelte regioner finder Sundhedsstyrelsen det positivt, at arbejdet med nedbringelse af tvang i Region Midtjylland fortsat går i den rigtige retning, og at Region Hovedstaden fastholder et kontinuerligt fald i anvendelsen af bæltefikseringer siden baseline. Sundhedsstyrelsen ser med stor bekymring på, at der i Region Nordjylland er stigning i anvendelsen af bæltefikseringer siden 2018 og i anvendelsen af andre tvangsformer siden baseline og siden 2018. Det er er ligeledes bekymrende, at flere tvangsformer er stigende i Region Sjælland på trods af en nedgang i antallet af bæltefikseringer. Derudover er Sundhedsstyrelsen bekymret over udviklingen i Region Syddanmark, hvor der ses stigning i de fleste tvangsformer ud over bæltefikseringer samt i det samlede antal personer berørt af tvang siden baseline. Det er dog positivt, at der i regionen ses et mindre fald siden 2018.

2.2. Strategier for nedbringelse af tvang

Der er solid viden om, hvad der kan nedbringe anvendelsen af tvang. Ledelsesinvolvering er den vigtigste af de seks kernestrategier, som er blevet benyttet i flere lande til at opnå positive resultater i forhold til at nedbringe anvendelsen af tvang. Ledelsesinvolvering anses også som en forudsætning for, at de andre strategier har effekt. Desuden indgår kompetenceudvikling, brugerinddragelse, anvendelse af forskellige forebyggelsesværktøjer og debriefingteknikker samt anvendelse af data til en datadrevet praksis som strategier og værktøjer, ledelsen kan anvende for at nedbringe tvang. Nedbringelsen af tvang handler om en langsigtet kulturændring i psykiatrien, som kun kan ske ved vedvarende og konsekvent at fastholde fokus på tvangsnedbringelse.

Satspuljeprojektet ”Forsøg med bæltefri afsnit i psykiatrien” viser ligeledes, at anvendelsen af bæltefikseringer næsten helt kan undgås – også uden stigning i anvendelsen af øvrige tvangsformer. Resultaterne skyldes en række faktorer, herunder øget normering samt økonomiske ressourcer, tværfaglighed og fokus på de seks kernestrategier. Derudover viser resultaterne fra satspuljeprojektet, at de organisatoriske og kulturmæssige forandringer er mere betydningsfulde i forhold til at nedbringe tvang, end hvilke konkrete redskaber personalet benytter.

I lyset af at flere udsættes for tvang siden baseline, og at antallet af tvangsindlæggelser ligeledes er steget, ser Sundhedsstyrelsen fortsat et behov for at afklare, hvordan man bedre kan forebygge anvendelsen af tvang i såvel voksen- som børne- og ungdomspsykiatrien, da tvangsindlæggelser ofte følges af brug af tvang under indlæggelsen.

2.3. Tvangsanvendelse over for børn og unge

Sundhedsstyrelsen har tidligere udtrykt bekymring i forhold til, at anvendelsen af tvang over for børn og unge ikke var nedbragt. I denne monitorering for 2019 er der overordnet sket en lille stigning i den samlede anvendelse af tvang over for børn og unge siden baseline, herunder en stigning i både tvangsindlæggelser og tvangstilbageholdelser. Sundhedsstyrelsen er i den forbindelse opmærksom på, at der er usikkerhed vedrørende data for børn og unge på grund af ændringer i registreringspraksis fra 1. juni 2015[1], og vil derfor i rapporten kommentere udviklingen siden 2015. Hvis man blot betragter udviklingen siden 2015, er der sket et fald i den samlede brug af tvang over for børn og unge samt et lille fald i tvangstilbageholdelser, og det sidste år også et lille fald i tvangsindlæggelser. Dette er den samme udvikling som ved sidste monitoreringsrapport for 2018/2019, og det tyder forhåbentlig på, at det fortsat går i den rigtige retning i forhold til at nedbringe tvangsanvendelsen over for børn og unge.

2.4. Sundhedsstyrelsens dialog med regionerne

I Sundhedsstyrelsens dialog med regionerne i løbet af partnerskabsperioden om nedbringelsen af tvang er det bl.a. blevet tydeligt, at der på tværs af regionerne er afdelinger, hvor det er lykkedes at nedbringe tvang, og afdelinger, hvor indsatsen ikke har haft den ønskede effekt. Drøftelserne på disse møder har generelt bekræftet, at et vedvarende og langsigtet ledelsesfokus på og prioritering af nedbringelse af tvang – både på politisk, direktions- og afdelingsniveau – som led i en kulturændring, er det vigtigste greb for at nedbringe brugen af tvangsforanstaltninger. Ligeledes er det vigtigt at fremhæve, at systematisk dataindsamling, analyser af data og opsætning af mål er meget vigtige for at kunne nedbringe anvendelsen af tvangsforanstaltninger.

Fremadrettet vil Sundhedsstyrelsen fortsat drøfte muligheder og erfaringer med regionerne i forhold til både at forebygge og nedbringe anvendelsen af tvang, særligt i forhold til børn og unge.

2.5 Sundhedsstyrelsens fremadrettede fokus

Det er som nævnt Sundhedsstyrelsens vurdering, at partnerskabsaftalens målsætning om reduktion af tvang – herunder den samlede anvendelse af tvang – ikke kan nås i løbet af 2020, og det er bekymrende, at antallet af tvangsindlæggelser er steget markant siden baseline, at anvendelsen af bæltefikseringer ikke falder tilstrækkeligt, og at anvendelsen af fastholdelser og akut beroligende medicin er stigende. Særligt stigningen i tvangsindlæggelser peger som tidligere nævnt på, at der fortsat er store udfordringer i forhold til at understøtte en behandling af høj kvalitet i psykiatrien, samt udfordringer i forhold til patientens forløb forud for og i forbindelse med indlæggelse. Patientens forløb

[1] Data før 1. juni 2015 ikke inkluderer tilfælde af tvangslignende foranstaltninger med forældresamtykke (magtanvendelse). Sådanne foranstaltninger iværksat mod den mindreåriges vilje, men med informeret samtykke fra forældremyndighedens indehaver, er i den nye psykiatrilov fra 2015 lovpligtige at registrere, mens dette ikke var tilfældet i den tidligere psykiatrilov. Disse registreres nu som magtanvendelse.

kræver ofte samarbejde og koordinering på tværs af både kommuner, region og praksissektor.

Bl.a. for at styrke indsatsen i forhold til forebyggelse af tvangsindlæggelser og nedbringelse af tvang i den regionale psykiatri har Sundhedsstyrelsen igangsat et fagligt arbejde omkring organisatoriske anbefalinger for forebyggelse og nedbringelse af tvang. Anbefalingerne vil tage afsæt i eksisterende forskning, viden og gode erfaringer med at nedbringe tvang samt pege på, hvor der kan ske forbedringer i forhold til eksempelvis det tværsektorielle samarbejde. Der har været afholdt tre møder i en faglig arbejdsgruppe, som har kvalificeret anbefalingerne, og anbefalingerne forventes offentliggjort i 2020.

Derudover har Sundhedsstyrelsen revideret de to vejledninger, der knytter sig til psykiatriloven, henholdsvis vejledning nr. 9778 *om forhåndstilkendegivelser, behandlingsplaner, tvangsfiksering og tvungen opfølgning efter udskrivning, m.v. for patienter indlagt på psykiatriske afdelinger* (ny titel på vejledningen bliver *Vejledning om anvendelse af tvang*) og vejledning nr. 9798 *om udfyldelse af tvangsprotokoller (registrering af anvendelse af tvang i psykiatrien) samt registrering af anvendelse af udskrivningsaftaler/koordinationsplaner* (ny titel på vejledningen bliver *Vejledning om registrering af tvang*). Revisionen har primært omhandlet præciseringer i forhold til anvendelse og registrering af de enkelte tvangsforanstaltninger. Vejledningerne har været i høring og forventes at træde i kraft i løbet af 2020. Ændringer i de nævnte vejledninger kan påvirke det registrerede omfang af tvang i psykiatrien, hvilket vil skulle indgå i vurderingen af kommende rapporter om monitorering af tvang.

Som Sundhedsstyrelsen tidligere har påpeget, er der flere steder, hvor regionerne er nået langt med nedbringelsen af tvang og dermed har vist, at det er muligt eksempelvis at nedbringe brugen af bæltefikseringer. Sundhedsstyrelsen vil derfor fortsat i samarbejde med regionerne drøfte, hvordan den eksisterende viden om tvangsnedbringelse kan anvendes, og hvordan gode erfaringer med nedbringelse af tvang i enkelte regioner kan fastholdes og deles med andre regioner. Derudover vil Sundhedsstyrelsen som førnævnt fortsat have særligt fokus på børn og unge samt på substitutionseffekt i brugen af akut beroligende medicin og fastholdelser.

3. Sammenfatning af resultater

3.1. Datagrundlag

Denne rapport vil som nævnt *ikke* omfatte indikatorer, der anvender data fra det nye Landspatientregister, LPR3. Dette skyldes, at regionerne i starten af 2019 er overgået til indberetning til LPR3, og i forbindelse med overgangen vil det frem mod 2. kvartal 2020 ikke være muligt at få data fra LPR3 fra Sundhedsdatastyrelsen. På den baggrund er rapporten en monitorering af anvendelse af tvang i psykiatrien for 1. januar-31. december 2019 baseret på data fra Register over Tvang i Psykiatrien (TiP).

Det er Sundhedsstyrelsens vurdering, at det datasæt, der er leveret fra Sundhedsdatastyrelsen, er tilstrækkeligt i forhold til at kunne følge nedbringelsen af tvang i psykiatrien.

Følgende indikatorer kommenteres i denne rapport:

- Antal personer med tvang (antal berørt): Antal personer berørt af tvangsforanstaltninger i aktuelle periode. Opgøres for hver af de udvalgte tvangsforanstaltninger.
- Total antal tvang: Antal indberettede påbegyndte tvangsforanstaltninger i aktuelle periode. Opgøres for hver af de udvalgte tvangsforanstaltninger.
- Længde af bæltefikseringer: Opgøres i kvartiler Q1-Q3 (timer), opgøres fordelt efter antal timer og opgørelse af totalt antal timer for bæltefikseringer over 48 timer
- Antal personer berørt af en eller flere tvangsforanstaltninger: Antal personer berørt af tvangsforanstaltninger i aktuelle periode, fordelt på alder.

3.2. Nationale resultater

De to indikatorer i partnerskabsaftalen, som har tilknyttet en målsætning om halvering er:

- andelen af personer der bæltefikseres af antal indlagte (kommenteres som nævnt ikke i denne rapport)
- totale antal bæltefikseringer over 48 timer

Denne monitorering viser, at der nationalt er sket et fald i antallet af personer, der bæltefikseres, siden baseline. Faldet dækker dog over en varierende udvikling i de fem regioner. I forhold til de enkelte regioner viser monitoreringen, at Region Hovedstaden fortsat fastholder den positive udvikling med at nedbringe antallet af bæltefikseringer. Der er også fortsat en positiv udvikling i Region Midtjylland i forhold til brugen af bæltefiksering, og der ses et markant fald i det totale antal bæltefikseringer både siden baseline og fra 2018 til 2019. Region Nordjylland har en stigning i antallet af bæltefikseringer siden 2018, mens Region Sjælland har et mindre fald. Region Syddanmark har ligeledes et mindre fald siden 2018.

Børn og unge
Overordnet viser data, at der stadig er flere børn og unge, der bliver berørt af én eller flere tvangsforanstaltninger end ved baseline. Der er dog sket et fald siden 2015.

3.3. Regionale resultater

De fem regioner har haft forskellige udgangspunkter i forhold til anvendelsen af tvang. Ved indgåelse af partnerskabsaftalen var andelen af patienter, der blev bæltefikserede, lavest i Region Hovedstaden og Region Sjælland, og højest i Region Midtjylland og Region Syddanmark. Regionerne er også forskellige hvad angår eksempelvis befolkningens størrelse og patientsammensætning samt organisering. Der er derfor etableret individuelle regionale baselines for hver af indikatorerne i monitoreringsmodellen, og resultaterne skal ses og vurderes i det lys.

De væsentligste regionale resultater for de enkelte indikatorer er sammenfattet i det følgende.

Region Hovedstaden
Region Hovedstaden har opnået et fald på næsten alle de indikatorer, der omhandler bæltefikseringer, siden baseline. Dog er der sket en mindre stigning i antal bæltefikseringer på 8-24 timer det seneste år.

Samtidig er der sket en stigning siden baseline i anvendelsen af fastholdelser og en mindre stigning i anvendelsen af akut beroligende medicin med tvang.

Der ses en mindre stigning i anvendelsen af tvangsmedicinering siden baseline. Antal voksne, der tvangsindlægges, er stort set uændret siden baseline, og ligeledes antallet af tvangstilbageholdelser.

Der er siden baseline sket et lille fald i det samlede antal voksne berørt af en eller flere former for tvang. Antallet er stort set uændret siden 2018.

Antallet af børn og unge berørt af tvang er faldet siden 2015. Antallet af tvangstilbageholdelser er faldet lidt siden 2015, mens antallet af tvangsindlæggelser blandt børn og unge stort set er uændret.

Region Midtjylland
Der er i Region Midtjylland sket et betydeligt fald i anvendelsen af bæltefikseringer siden baseline, herunder næsten en halvering i antal personer, der bæltefikseres. Den positive udvikling er fortsat det seneste år. Regionen ligger lavere end de fire andre regioner i forhold til antal bæltefikseringer over 48 timer, og regionen er således lykkedes med en betydelig reduktion af de lange bæltefikseringer siden baseline og næsten en halvering siden 2018.

Der er dog sket en lille stigning i anvendelsen af akut beroligende medicin med tvang og fastholdelser siden baseline, og der er ligeledes sket en mindre stigning i antal personer, der fastholdes, både siden baseline og siden 2018. Der er dog sket et fald i anvendelsen af akut beroligende medicin samt i antal gange, der fastholdes, det seneste år.

Antallet af personer, der tvangsmedicineres, er steget lidt siden baseline. Antallet af voksne, som tvangsindlægges, er også steget siden baseline. Dog er antallet af voksne, der tvangstilbageholdes, faldet siden baseline.

Den samlede brug af tvang over for voksne ligger under niveauet ved baseline. Der er sket en betydelig reduktion det seneste år.

Der er sket et fald i det samlede antal børn og unge berørt af tvang siden 2015, herunder et lille fald i tvangstilbageholdelser. Antallet af tvangsindlæggelser blandt børn og unge er steget lidt siden 2015.

Region Nordjylland
I Region Nordjylland er antallet af personer, der bæltefikseres, uændret siden baseline. Det totale antal bæltefikseringer over 48 timer er dog næsten halveret siden baseline. Derudover ses store stigninger i flere indikatorer vedrørende bæltefikseringer siden 2018.

Anvendelsen af akut beroligende medicin med tvang og fastholdelser er steget siden baseline. Ligeledes er det totale antal gange, der gives beroligende medicin steget siden 2018, og der er sket en markant stigning i antal gange, der fastholdes siden 2018.

Antallet af personer, der tvangsmedicineres, er steget lidt siden baseline. Antallet af tvangsindlæggelser blandt voksne er steget siden baseline, mens antallet af tvangstilbageholdelser stort set er uændret siden baseline.

Den samlede anvendelse af tvang over for voksne er fortsat over niveauet for baseline.

Den samlede anvendelse af tvang over for børn og unge er steget siden 2015. Det samme billede ses i forhold til tvangstilbageholdelser, mens antallet af børn og unge, der tvangsindlægges, stort set er uændret.

Region Sjælland
I Region Sjælland er der sket et fald i alle de indikatorer, der omhandler bæltefikseringer, siden baseline.

Der er imidlertid sket næsten en tredobling siden baseline i det totale antal gange, der gives akut beroligende medicin med tvang, og der er sket en fordobling i det totale antal gange, der fastholdes. Antal personer, der har fået akut beroligende medicin og antal personer, der fastholdes, er ligeledes steget siden baseline.

Der ses en stigning i anvendelsen af tvangsmedicinering, tvangsindlæggelser og tvangstilbageholdelser blandt voksne siden baseline. Antallet af tvangstilbageholdelser er ligeledes steget siden 2018.

Den samlede anvendelse af tvang over for voksne er fortsat langt over niveauet for baseline og er ligeledes steget siden 2018.

Den samlede anvendelse af tvang over for børn og unge er faldet siden 2015. Der er stort set lige så mange børn og unge, som er blevet tvangstilbageholdt og tvangsindlagt, som i 2015.

Region Syddanmark
Der er i Region Syddanmark sket et fald på næsten alle de indikatorer, der omhandler bæltefikseringer, siden baseline. Der ses imidlertid stigninger på flere indikatorer vedrørende bæltefiksering det seneste år, herunder en mindre stigning i antal bæltefikseringer over 48 timer.

Der er sket en stigning i anvendelsen af akut beroligende medicin med tvang og fastholdelser siden baseline. Antal personer, der får akut beroligende medicin, er dog stort set uændret siden baseline, Der er desuden sket et fald i anvendelsen af akut beroligende medicin og fastholdelser siden 2018.

Der er sket en stigning i anvendelsen af tvangsmedicinering, tvangsindlæggelser og tvangstilbageholdelser blandt voksne siden baseline.

Der ses en stigning siden baseline i det samlede antal voksne berørt af tvang. Der er dog sket et mindre fald det seneste år.

Den samlede anvendelse af tvang over for børn og unge er steget siden 2015, herunder er der sket en stigning i antal tvangstilbageholdelser og tvangsindlæggelser.

4. Udviklingen i antal bæltefikseringer over 48 timer

4.1. Indikatorer med målsætning om halvering i 2020

I dette kapitel beskrives udviklingen i det totale antal bæltefikseringer over 48 timer, hvortil der i partnerskabsaftalen er tilknyttet en målsætning om halvering frem mod 2020.

Boks 1. Indikatorer – mål om halvering af anvendelsen af bæltefikseringer

Følgende to indikatorer indgår i målsætningen om at halvere brugen af bæltefikseringer frem mod 2020:

- Andelen af indlagte patienter, der bæltefikseres
- Totale antal bæltefikseringer over 48 timer

Som beskrevet i afsnit 3.1 vil nærværende monitorering pga. overgangen til LPR3 ikke beskæftige sig med indikatorer omhandlende andelen af patienter, der udsættes for tvang, hvorfor følgende afsnit alene vil kommentere på det totale antal bæltefikseringer over 48 timer. Herefter gennemgås udviklingen i anvendelsen af akut beroligende medicin med tvang, fastholdelse og personlig skærmning, da disse indikatorer har relation til anvendelsen af bæltefiksering.

I gennemgangen af indikatorerne præsenteres udviklingen på nationalt og regionalt niveau. Det skal hertil bemærkes, at de nationale tal kan dække over store regionale variationer, hvorfor det præcise billede findes i de regionale gennemgange.

Eftersom der nu er monitoreret over en årrække, vil Sundhedsstyrelsen i denne rapport og fremadrettet primært fokusere på udviklingen siden baseline, og hvor det er relevant sammenligne med det foregående år (2018).

4.2. Antal bæltefikseringer over 48 timer

Af tabel 1 fremgår det, at der på nationalt niveau er sket et fald siden baseline i antallet af bæltefikseringer over 48 timer. Efter en stagnering mellem 2017 og 2018 ses der igen en fremgang i udviklingen siden 2018.

Tabel 1. Total antal bæltefikseringer over 48 timer i hele landet

	Base-line	Monitorering						Udvikling		Mile-pæl
INDIKATOR	2011-2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	Base-line 2019	2018 til 2019	2020
1.11 Total antal bælte-fikseringer over 48 timer *(Antal påbe-gyndt)*	778	808	552	522	451	452	387	-391	-65	389

Kilde: Register over anvendelse af tvang i psykiatrien 13. marts 2020, Sundhedsdatastyrelsen

Den nationale udvikling i det samlede antal bæltefikseringer over 48 timer er vist i figur 1 i forhold til tendenslinjen med en 10 pct. årlig reduktion.

Figur 1 Tendenslinje med det totale antal bæltefikseringer over 48 timer i hele landet

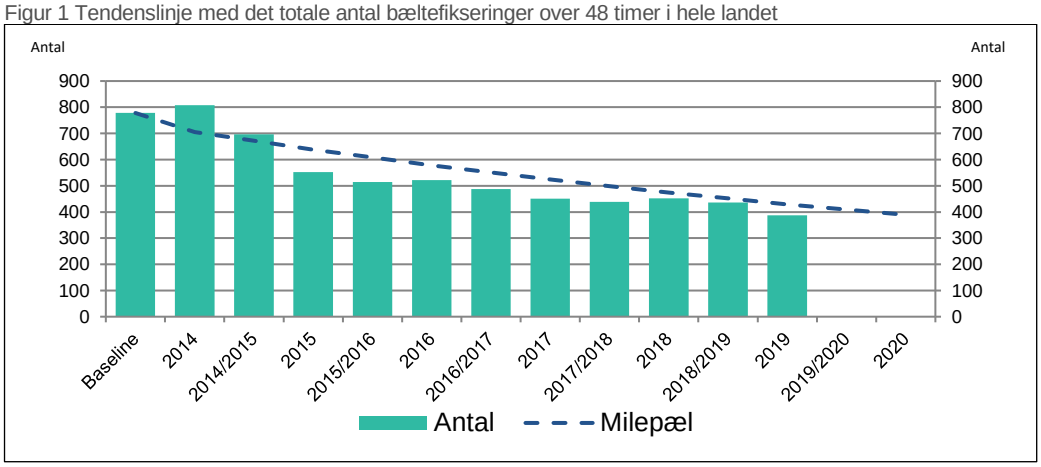

Kilde: Register over anvendelse af tvang i psykiatrien 13. marts 2020, Sundhedsdatastyrelsen

I tabel 2 ses den regionale udvikling i antal bæltefikseringer med en varighed over 48 timer. Overordnet har alle regioner haft en reduktion i antallet af lange bæltefikseringer siden baseline. Siden 2018 er der i Region Midtjylland og Region Sjælland sket et fald i antallet af bæltefikseringer over 48 timer. I Region Syddanmark og Region Nordjylland ses svage stigninger i antal lange bæltefikseringer siden opgørelsen for 2018, og i Region Hovedstaden er antallet stort set uændret. Det tyder således på, at udviklingen er stagneret i disse tre regioner.

Tabel 2. Total antal bæltefikseringer over 48 timer fordelt på regioner

		Base-line	Monitorering						Udvikling		Mile-pæl
INDIKA-TOR	RE-GION	2011-2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	Base-line til 2019	2018 til 2019	2020
1.11 To-tal antal bæltefik-seringer over 48 timer *(Antal påbe-gyndt)* Milepæl 2020: Reduce-res med 50 pct.	Region Hoved-staden	196	230	140	166	126	120	118	-78	-2	98
	Region Midtjyl-land	178	150	137	142	126	92	49	-129	-43	89
	Region Nord-jylland	66	55	64	30	20	34	35	-31	1	33
	Region Sjæl-land	80	95	79	73	68	94	69	-11	-25	40
	Region Syd-dan-mark	258	278	132	111	111	112	116	-142	4	129

Kilde: Register over anvendelse af tvang i psykiatrien 13. marts 2020, Sundhedsdatastyrelsen

I figur 2-6 er den regionale udvikling i det samlede antal bæltefikseringer over 48 timer illustreret i forhold til tendenslinjen for målsætningen om halvering.

Figur 2 Tendenslinje med det totale antal bæltefikseringer over 48 timer i Region Hovedstaden

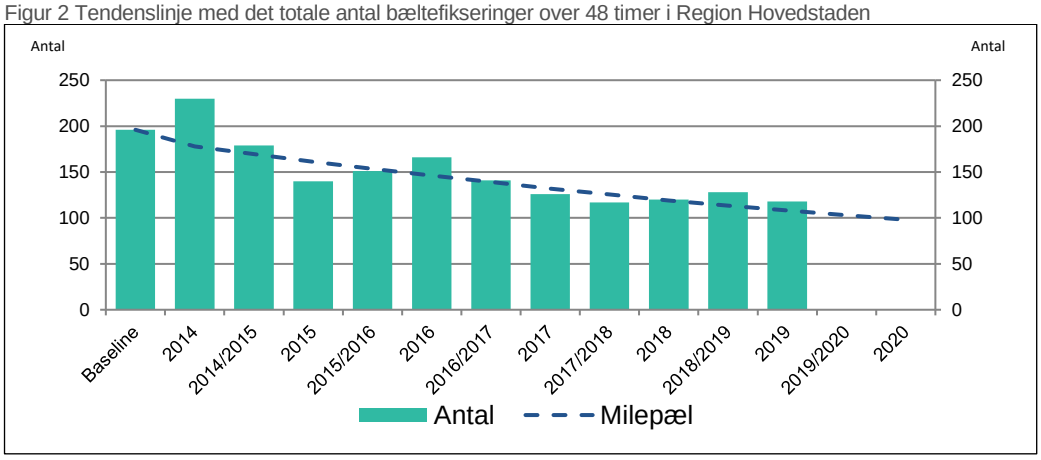

Kilde: Register over anvendelse af tvang i psykiatrien 13. marts 2020, Sundhedsdatastyrelsen

Figur 3 Tendenslinje med det totale antal bæltefikseringer over 48 timer i Region Midtjylland

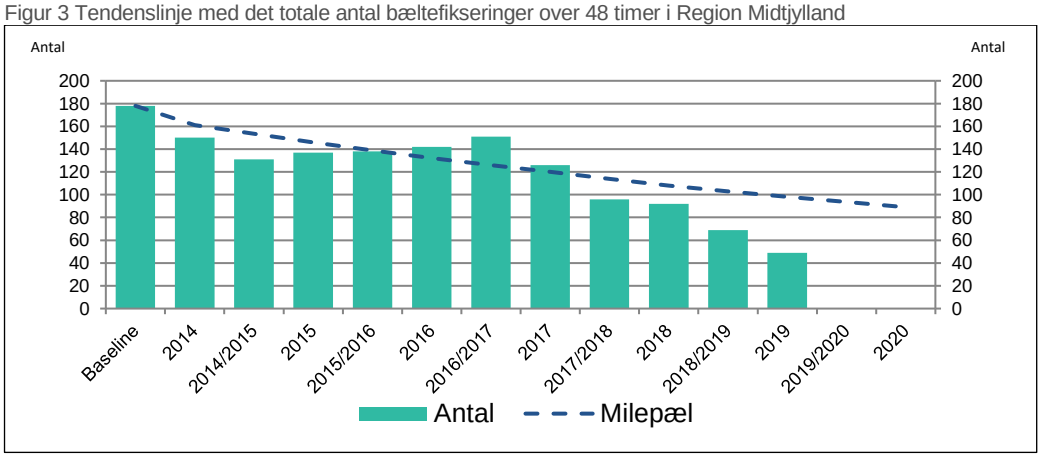

Kilde: Register over anvendelse af tvang i psykiatrien 13. marts 2020, Sundhedsdatastyrelsen

Figur 4 Tendenslinje med det totale antal bæltefikseringer over 48 timer i Region Nordjylland

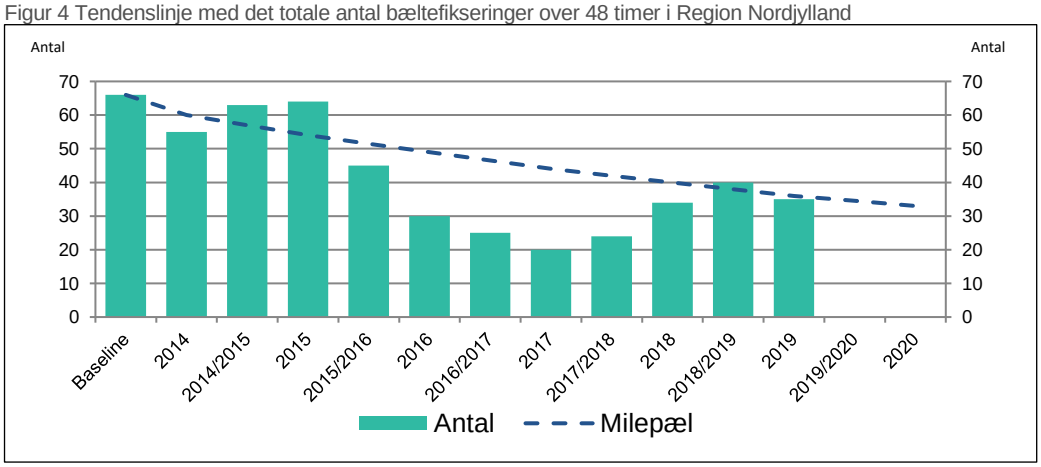

Kilde: Register over anvendelse af tvang i psykiatrien 13. marts 2020, Sundhedsdatastyrelsen

Figur 5 Tendenslinje med det totale antal bæltefikseringer over 48 timer i Region Sjælland

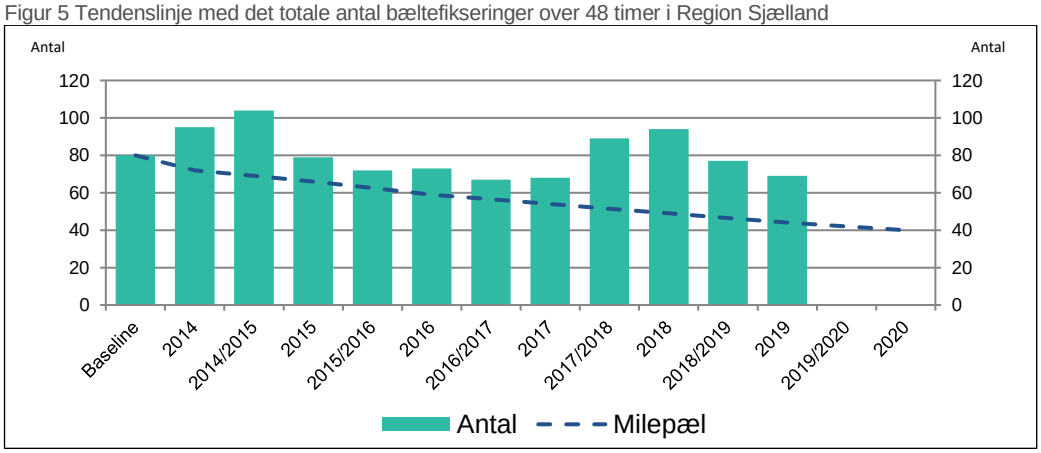

Kilde: Register over anvendelse af tvang i psykiatrien 13. marts 2020, Sundhedsdatastyrelsen

Figur 6 Tendenslinje med det totale antal bæltefikseringer over 48 timer i Region Syddanmark

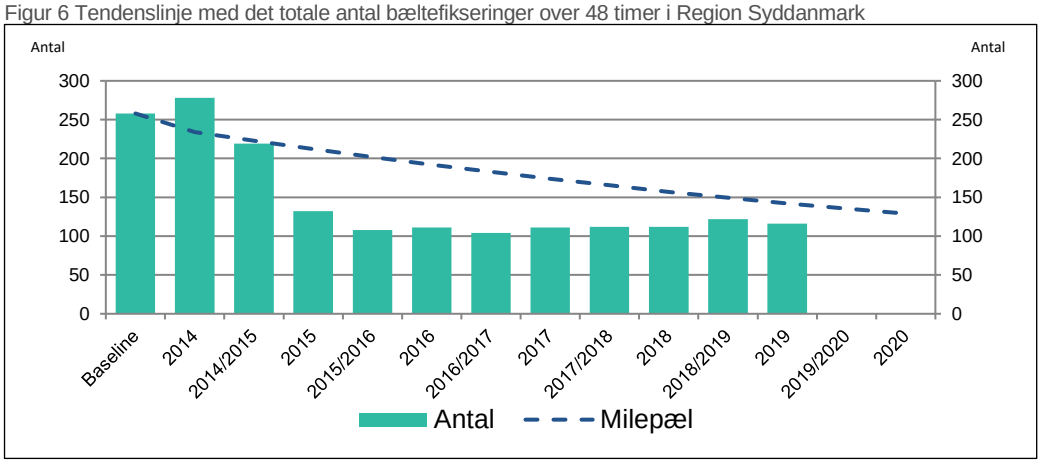

Kilde: Register over anvendelse af tvang i psykiatrien 13. marts 2020, Sundhedsdatastyrelsen

Efter ønske fra Task Force har Sundhedsstyrelsen suppleret kommenteringen med figur 7, der viser antal personer, der bæltefikseres pr. 100.000 borgere.

Figur 7 Antal personer, der bæltefikseres pr. 100.000 borgere

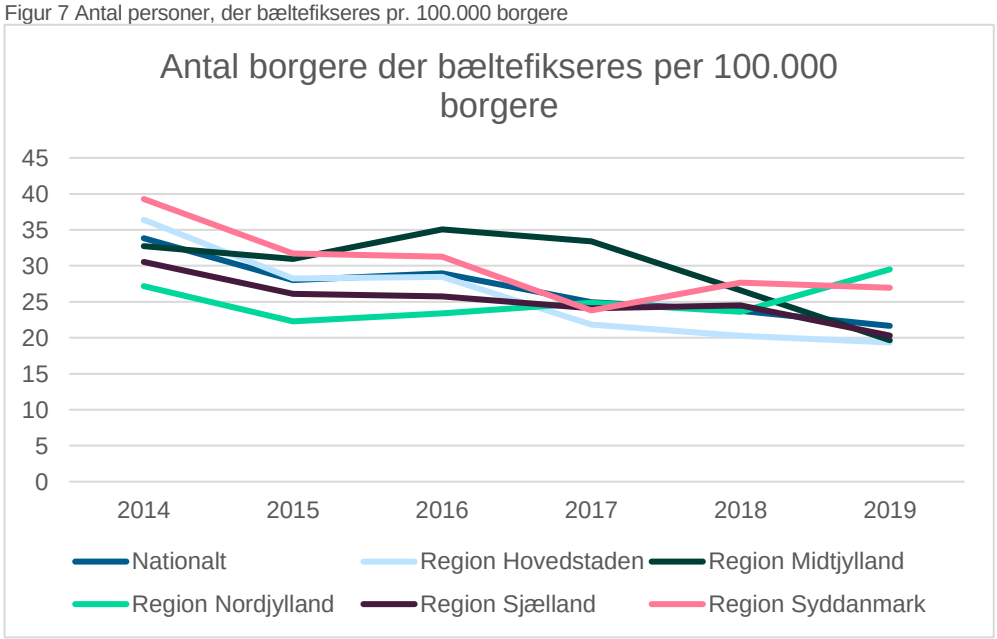

Kilde: Figuren er udarbejdet på baggrund af data fra Register over anvendelse af tvang i psykiatrien pr. 13. marts 2020, Sundhedsdatastyrelsen

Det fremgår af figur 7, at antallet af personer, der bæltefikseres per 100.000 indbyggere, på nationalt niveau er faldet siden 2014 og frem til 2019.

Alle regioner undtagen Region Nordjylland har haft et fald i antallet af personer, der bæltefikseres per 100.000 indbyggere siden 2014 og frem til 2019. Dog er udviklingen stort set stagneret i Region Hovedstaden og Region Syddanmark, mens Region Nordjylland som den eneste region har haft en stigning det seneste år.

4.3. Øvrige indikatorer med relevans for bæltefikseringer

Et fokus på nedbringelse af én type tvang kan resultere i stigninger i visse andre typer tvang. Fokus på nedbringelse af antallet af bæltefikseringer kan for eksempel medvirke til, at der sker en stigning i anvendelse af andre tvangsforanstaltninger såsom fastholdelse. Denne udvikling i brugen af andre tvangsformer betragtes efter princippet om mindste middel som hensigtsmæssig, når én type tvang erstattes af en mindre indgribende type tvang. Men der kan også ske en uhensigtsmæssig substitution mellem tvangsforanstaltninger, hvis for eksempel bæltefikseringer erstattes af langvarige fastholdelser eller øget brug af blandt andet akut beroligende medicin med tvang. Der ses dog flere eksempler i regionerne på, at afdelinger formår at nedbringe brugen af bæltefikseringer samtidig med, at andre tvangsformer ligeledes nedbringes.

For at følge om målsætningen om nedbringelse af for eksempel anvendelsen af bæltefikseringer fører til stigninger i andre tvangstyper, monitoreres udviklingen i en lang række tvangsforanstaltninger. Nogle af disse har tilknyttede målsætninger om reduktion i forhold til baseline, og andre har ikke, men følges. I vurderingen af resultaterne skal det understreges, at det på baggrund af patientens forhåndstilkendegivelse altid vil være en vurdering i det konkrete tilfælde, hvilken tvangsforanstaltning der er mindst indgribende.

I de næste tre afsnit gennemgås udviklingen i anvendelsen af akut beroligende medicin med tvang, fastholdelse samt personlig skærmning.

4.3.1. Anvendelse af beroligende medicin med tvang

I tabel 3 ses udviklingen i brugen af akut beroligende medicin med tvang på både nationalt og regionalt niveau.

I alle regioner er antallet af personer, der får akut beroligende medicin med tvang, højere end ved baseline. Der ses dog en mindre forbedring siden 2018 primært i Region Midtjylland, Region Nordjylland og Region Syddanmark. Region Hovedstaden og Region Sjælland har en stigning i antallet af personer, der får akut beroligende medicin med tvang siden 2018.

I alle regioner er der sket en stigning siden baseline i det samlede antal gange, der gives akut beroligende medicin med tvang. I Region Midtjylland ses et markant fald i det totale antal gange, der er givet akut beroligende medicin siden 2018. I Region Hovedstaden og Region Syddanmark ses ligeledes et fald siden 2018, mens der i Region Nordjylland og

Region Sjælland ses en stigning i det samlede antal gange, der gives akut beroligende medicin med tvang.[2]

Tabel 3. Beroligende medicin med tvang i antal i hele landet og fordelt på regioner

		Baseline	Monitorering					Udvikling	
INDIKATOR	**REGION**	**2011-2013**	**2014**	**2015**	**2016**	**2017**	**2018**	**2019**	**Baseline til 2019**	**2018 til 2019**
3.01 Antal personer der får beroligende medicin med tvang *(Antal berørt)* Milepæl 2020: Området følges	Hele landet	2.043	2.131	2.054	2.078	2.160	2.239	2.237	194	-2
	Region Hovedstaden	914	944	905	882	916	901	928	14	27
	Region Midtjylland	402	381	388	434	444	446	410	8	-36
	Region Nordjylland	132	107	114	124	138	158	149	17	-9
	Region Sjælland	234	263	264	279	320	329	355	121	26
	Region Syddanmark	383	462	412	404	380	450	444	61	-6
3.02 Total antal gange der gives beroligende medicin med tvang *(Antal påbegyndt)* Milepæl 2020: Området følges	Hele landet	7.144	7.991	8.124	7.925	8.366	9.262	8.953	1.809	-309
	Region Hovedstaden	3.317	3.898	3.809	3.198	3.487	3.598	3.585	268	-13
	Region Midtjylland	1.519	1.192	1.607	1.704	1.683	2.369	1.576	57	-793
	Region Nordjylland	418	271	359	519	421	484	552	134	68
	Region Sjælland	685	1.108	759	908	1.266	1.220	1.808	1.123	588
	Region Syddanmark	1.205	1.522	1.590	1.596	1.509	1.591	1.432	227	-159

Kilde: Register over anvendelse af tvang i psykiatrien 13. marts 2020, Sundhedsdatastyrelsen

[2] Anvendelsen af akut beroligende medicin og bæltefikseringer kan i flere tilfælde følges ad, eksempelvis i behandling af svært selvskadende patienter.

4.3.2. Anvendelse af fastholdelser

Udviklingen i anvendelsen af fastholdelser fremgår af tabel 4.

I alle regioner er antallet af personer, der fastholdes, steget siden baseline. Antallet af personer er stort set uændret siden 2018.

Det totale antal gange, der fastholdes, er i alle regioner fortsat væsentligt højere i dag sammenlignet med baseline. Region Nordjylland og Region Sjælland har haft en stigning i antal gange, der fastholdes, siden 2018, mens der er sket et fald i Region Hovedstaden, Region Midtjylland og Region Syddanmark.

Tabel 4. Fastholdelser i antal i hele landet og fordelt på regioner

		Base-line	Monitorering						Udvikling	
INDIKATOR	**REGION**	**2011-2013**	**2014**	**2015**	**2016**	**2017**	**2018**	**2019**	**Base-line til 2019**	**2018 til 2019**
4.01 Antal personer der fastholdes *(Antal berørt)* Milepæl 2020: Området følges	Hele landet	927	1.047	1.092	1.088	1.161	1.125	1.101	174	-24
	Region Hovedstaden	378	456	487	476	477	467	459	81	-8
	Region Midtjylland	195	209	231	220	223	221	224	29	3
	Region Nordjylland	129	148	153	149	169	179	172	43	-7
	Region Sjælland	153	162	146	147	202	180	179	26	-1
	Region Syddanmark	83	83	92	121	104	92	88	5	-4
4.02 Total antal gange der fastholdes *(Antal påbegyndt)* Milepæl 2020: Området følges	Hele landet	2.825	3.735	4.262	3.748	4.244	3.850	4.200	1.375	350
	Region Hovedstaden	1.169	1.727	2.230	1.698	1.534	1.650	1.513	344	-137
	Region Midtjylland	577	553	787	679	683	781	767	190	-14
	Region Nordjylland	483	577	656	567	859	596	836	353	240
	Region Sjælland	402	613	349	472	920	480	802	400	322
	Region Syddanmark	196	265	240	332	248	343	282	86	-61

Kilde: Register over anvendelse af tvang i psykiatrien 13. marts 2020, Sundhedsdatastyrelsen

4.3.3. Anvendelse af personlig skærmning

I tabel 5 ses udviklingen i anvendelsen af personlig skærmning over 24 timer. På nationalt plan er sket et fald siden baseline i antal personer, der skærmes, samt i antal gange, der skærmes. I Region Hovedstaden og Region Midtjylland er der siden baseline sket et lille fald både i antal personer, der skærmes, samt i antal gange, der skærmes. Dog er der siden 2018 sket en stigning i Region Hovedstaden, Region Midtjylland og Region Sjælland for såvel antal personer, der skærmes, samt antal gange, der skærmes. Region Nordjylland og Region Syddanmark fastholder et meget lavt antal personer, der skærmes, samt antal gange, der skærmes.

I vurderingen af data bør der tages forbehold for, at det både på nationalt og regionalt niveau er meget få personer og gange, der skærmes, og både Region Syddanmark og Region Nordjylland har færre end fem skærmninger om året.

Tabel 5 Personlig skærmning i antal i hele landet og fordelt på regioner

		Baseline	Monitorering					Udvikling	
INDIKATOR	**REGION**	**2011-2013**	**2014**	**2015**	**2016**	**2017**	**2018**	**2019**	**Baseline til 2019**	**2018 til 2019**
5.01 Antal personer der skærmes *(Antal berørt)* Milepæl 2020: Området følges	Hele landet	79	75	59	60	55	42	62	-17	20
	Region Hovedstaden	21	33	19	21	22	16	20	-1	4
	Region Midtjylland	22	14	15	17	12	12	18	-4	6
	Region Nordjylland	5	-	<5	<5	<5	<5	<5	-	-
	Region Sjælland	17	24	18	14	17	8	18	1	10
	Region Syddanmark	14	<5	5	5	<5	<5	<5	-	-
5.02 Total antal gange der skærmes *(Antal påbegyndt)* Milepæl 2020: Området følges	Hele landet	88	94	64	60	77	47	68	-20	21
	Region Hovedstaden	27	45	20	21	27	18	22	-5	4
	Region Midtjylland	25	15	18	18	15	13	19	-6	6
	Region Nordjylland	<5	-	<5	<5	<5	<5	<5	-	-
	Region Sjælland	17	30	19	12	30	10	20	3	10
	Region Syddanmark	15	<5	5	6	<5	<5	<5	-	-

Kilde: Register over anvendelse af tvang i psykiatrien 13. marts 2020, Sundhedsdatastyrelsen

5. Udviklingen i varighed af bælte-fikseringer og i personer udsat for tvangsforanstaltninger

5.1. Indikatorer med målsætning om reduktion i 2020

I dette kapitel kommenteres udviklingen i de indikatorer for tvang, hvor der er aftalt en målsætning om reduktion i 2020. Det drejer sig om følgende indikatorer:

Antal og varighed af bæltefikseringer:
- Antal personer der bæltefikseres
- Total antal bæltefikseringer
- Total antal bæltefikseringer 0-2 timer
- Total antal bæltefikseringer 2-8 timer
- Total antal bæltefikseringer 8-24 timer
- Total antal bæltefikseringer 24-48 timer
- Sum af bæltefikseringstimer over 48 timers varighed
- Antal personer hvor der bruges remme

Personer udsat for én eller flere tvangsforanstaltninger:
- Antal voksne berørt af en eller flere tvangsforanstaltninger
- Antal af børn og unge under 18 berørt af en eller flere tvangsforanstaltninger

I afsnit 5.4 kommenteres udviklingen i anvendelsen af tvangsmedicinering og tvangsindlæggelse og -tilbageholdelse. Her er der ikke tilknyttet en målsætning om reduktion, men Sundhedsstyrelsen følger området.

I gennemgangen af indikatorerne præsenteres udviklingen på nationalt - og regionalt niveau. Det skal hertil bemærkes, at de nationale tal kan dække over store regionale variationer, hvorfor det præcise billede findes i de regionale gennemgange.

5.2. Anvendelse og varighed af bæltefikseringer

Den nationale udvikling i antallet af personer, der bæltefikseres, fremgår af tabel 6. Både antal personer, der bæltefikseres, og det totale antal gange, der bæltefikseres, ligger væsentligt under baseline. Antallet af bæltefikseringer er faldet det seneste år, og der har også været et betydeligt fald i det totale antal bæltefikseringer siden sidste år.

Tabel 6. Antal personer, der bæltefikseres og det totale antal bæltefikseringer i hele landet

	Baseline	Monitorering						Udvikling	
INDIKATOR	**2011-2013**	**2014**	**2015**	**2016**	**2017**	**2018**	**2019**	**Baseline til 2019**	**2018 til 2019**
1.02 Antal personer der bæltefikseres *(Antal berørt)*	2.036	1.908	1.592	1.657	1.436	1.375	1.259	-777	-116
1.03 Total antal bæltefikseringer *(Antal påbegyndt)*	5.688	5.194	5.063	5.119	4.307	3.690	3.253	-2.435	-437

Kilde: Register over anvendelse af tvang i psykiatrien 13. marts 2020, Sundhedsdatastyrelsen

Den regionale udvikling i anvendelsen af bæltefikseringer er vist i tabel 7. Heri fremgår det, at alle regioner siden baseline har reduceret antal personer, der bæltefikseres, og det totale antal bæltefikseringer. I Region Nordjylland er antallet af personer, der bæltefikseres, det samme som ved baseline. Alle regioner, med undtagelse af Region Nordjylland, har siden 2018 reduceret antal personer, der bæltefikseres, samt det totale antal bæltefikseringer. Særligt Region Midtjylland har på begge indikatorer et markant fald siden 2018.

Tabel 7. Antal personer, der bæltefikseres og det totale antal bæltefikseringer fordelt på regioner

		Base-line	Monitorering						Udvikling	
INDIKA-TOR	**REGION**	**2011-2013**	**2014**	**2015**	**2016**	**2017**	**2018**	**2019**	**Baseline til 2018**	**2018 til 2019**
1.02 Antal personer der bæl-tefikse-res *(Antal berørt)*	Region Hoved-staden	716	639	501	511	396	370	356	-360	-14
	Region Midtjyl-land	449	419	398	455	437	350	260	-189	-90
	Region Nordjyl-land	174	158	130	137	146	139	174	0	35
	Region Sjælland	248	250	215	214	201	205	170	-78	-35
	Region Syddan-mark	477	473	383	380	290	338	330	-147	-8
1.03 Total antal bælte-fikserin-ger *(Antal påbe-gyndt)*	Region Hoved-staden	1.770	1.663	1.253	991	826	750	711	-1059	-39
	Region Midtjyl-land	1.639	1.222	1.707	2.137	1.813	1.131	735	-904	-396
	Region Nordjyl-land	593	387	639	534	389	396	575	-18	179
	Region Sjælland	579	819	495	438	476	528	381	-198	-147
	Region Syddan-mark	1.107	1.103	969	1.019	803	885	851	-256	-34

Kilde: Register over anvendelse af tvang i psykiatrien 13. marts 2020, Sundhedsdatastyrelsen

Det fremgår af tabel 8, at antallet af kortere bæltefikseringer (0-2 timer og 2-8 timer) samt antallet af mellemlange og lange bæltefikseringer (8-24 timer, 24-48 timer og over 48 timer) på nationalt niveau er faldet siden baseline. Ligeledes er summen af bæltefiksering-stimer på over 48 timer faldet siden baseline og siden 2018.

Tabel 8. Bæltefikseringer fordelt på varighed i hele landet

	Baseline	Monitorering						Udvikling	
INDIKATOR	**2011-2013**	**2014**	**2015**	**2016**	**2017**	**2018**	**2019**	**Baseline til 2019**	**2018 til 2019**
1.07 Total antal bæltefikseringer 0-2 timer *(Antal påbegyndt)*	814	640	751	841	724	548	473	-341	-75
1.08 Total antal bæltefikseringer 2-8 timer *(Antal påbegyndt)*	1.447	1.277	1.470	1.503	1.314	1.011	904	-543	-107
1.09 Total antal bæltefikseringer 8-24 timer *(Antal påbegyndt)*	1.899	1.758	1.713	1.689	1.449	1.270	1.149	-750	-121
1.10 Total antal bæltefikseringer 24-48 timer *(Antal påbegyndt)*	746	704	565	537	366	403	310	-436	-93
1.12 Sum af bæltefikseringstimer over 48 timers varighed *(Antal timer)*	105.874	135.220	70.694	68.652	61.496	63.734	49.726	-56.148	-14.008

Kilde: Register over anvendelse af tvang i psykiatrien 13. marts 2020, Sundhedsdatastyrelsen

Tabel 9 viser, at Region Nordjylland ligger over baseline i forhold til antallet af korte bæltefikseringer (0-2 timer). Siden 2018 har Region Nordjylland oplevet en markant stigning, mens antallet er stort set uændret i Region Sjælland og Region Syddanmark.

I forhold til antallet af bæltefikseringer på 2-8 timer er der sket en reduktion siden baseline i alle regioner, fraset Region Nordjylland og Region Syddanmark. I alle regioner, fraset Region Nordjylland, er antallet af bæltefikseringer på 2-8 timer faldet siden 2018.

Tabel 9. Antal bæltefikseringer fordelt varighed og på regioner

		Base-line	Monitorering						Udvikling	
INDIKATOR	**REGION**	**2011-2013**	**2014**	**2015**	**2016**	**2017**	**2018**	**2019**	**Base-line til 2019**	**2018 til 2019**
1.07 Total antal bæltefikseringer 0-2 timer *(Antal påbegyndt)*	Region Hovedstaden	285	165	164	95	150	115	108	-177	-7
	Region Midtjylland	276	151	371	414	324	246	104	-172	-145
	Region Nordjylland	101	68	83	130	85	74	142	41	68
	Region Sjælland	55	193	33	39	27	24	25	-30	1
	Region Syddanmark	97	63	100	163	138	89	94	-3	5
1.08 Total antal bæltefikseringer 2-8 timer *(Antal påbegyndt)*	Region Hovedstaden	501	442	358	215	178	161	148	-353	-13
	Region Midtjylland	443	322	568	783	704	380	256	-187	-124
	Region Nordjylland	178	112	215	156	139	130	196	18	66
	Region Sjælland	141	225	91	78	108	119	95	-46	-24
	Region Syddanmark	184	176	238	271	185	221	209	25	-12

Kilde: Register over anvendelse af tvang i psykiatrien 13. marts 2020, Sundhedsdatastyrelsen

I tabel 10 ses den regionale udvikling i mellemlange bæltefikseringer (8-24 timer), lange bæltefikseringer (24-48 timer) samt summen af bæltefikseringer over 48 timer. I alle regioner er der sket et fald siden baseline i antallet af bæltefikseringer på 8-24 timer. Region Hovedstaden og Region Nordjylland har siden 2018 haft en stigning i antallet af bæltefikseringer på 8-24 timer.

I forhold til antallet af lange bæltefikseringer med en varighed på 24-48 timer har alle regioner oplevet et fald siden baseline og siden 2018.

Vedrørende summen af bæltefikseringstimer over 48 timer har alle regioner oplevet et fald siden baseline. Særligt i Region Midtjylland og Region Syddanmark er der sket et markant fald både siden baseline og siden 2018. I Region Hovedstaden og Region Syddanmark har der været mindre stigninger i summen af bæltefikseringstimer over 48 timer siden sidste år.

Tabel 10. Antal bæltefikseringer fordelt på varighed og regioner

		Base-line	Monitorering							
INDIKATOR	**REGION**	**2011-2013**	**2014**	**2015**	**2016**	**2017**	**2018**	**2019**	**Base-line til 2019**	**2018 til 2019**
1.09 Total antal bæltefikseringer 8-24 timer *(Antal påbegyndt)*	Region Hovedstaden	577	608	425	377	286	236	244	-333	8
	Region Midtjylland	547	451	523	637	555	332	256	-291	-76
	Region Nordjylland	193	107	217	151	115	117	168	-25	51
	Region Sjælland	214	221	205	181	215	232	156	-58	-76
	Region Syddanmark	368	371	343	343	278	353	325	-43	-28
1.10 Total antal bæltefikseringer 24-48 timer *(Antal påbegyndt)*	Region Hovedstaden	212	217	162	136	85	117	87	-125	-30
	Region Midtjylland	192	147	108	161	104	81	65	-127	-16
	Region Nordjylland	55	44	59	48	30	41	31	-24	-10
	Region Sjælland	88	85	85	67	57	59	34	-54	-25
	Region Syddanmark	199	211	151	125	90	105	93	-106	-12
1.12 Sum af bæltefikseringstimer over 48 timers varighed (Antal timer)	Region Hovedstaden	24.728	26.277	16.800	22.070	23.866	16.096	16.970	-7.758	874
	Region Midtjylland	25.173	26.494	15.461	18.431	16.383	10.121	6.889	-18.284	-3.232
	Region Nordjylland	7.578	8.101	8.763	3.447	2.838	12.140	3.330	-4.248	-8.810
	Region Sjælland	11.528	21.114	13.336	10.837	6.517	13.272	10.069	-1.459	-3.203
	Region Syddanmark	36.867	53.234	16.334	13.866	11.892	12.105	12.467	-24.400	362

Kilde: Register over anvendelse af tvang i psykiatrien 13. marts 2020, Sundhedsdatastyrelsen

Tabel 11 og tabel 12 viser udviklingen i anvendelsen af remme i forbindelse med tvangsfiksering på henholdsvist nationalt og regionalt niveau. På nationalt niveau (tabel 11) ses siden baseline og siden sidste år et fald i antallet af personer, hvor der bruges remme.

Tabel 11. Antal personer, hvor der er anvendt remme, i hele landet

	Base-line	Monitorering						Udvikling	
INDIKATOR	**2011-2013**	**2014**	**2015**	**2016**	**2017**	**2018**	**2019**	**Base-line til 2019**	**2018 til 2019**
2.01 Antal personer hvor der bruges remme *(Antal berørt)*	1.316	1.270	1.118	1.220	1.085	1.081	960	-356	-121

Kilde: Register over anvendelse af tvang i psykiatrien 13. marts 2020, Sundhedsdatastyrelsen

På regionalt niveau (tabel 12) ses, at alle regioner, fraset Region Nordjylland, har haft et fald i anvendelsen af remme i forbindelse med tvangsfiksering siden baseline. Desuden har Region Nordjylland som eneste region haft en stigning i antal af personer, hvor der bruges remme siden 2018.

Tabel 12. Antal personer, hvor der er anvendt remme, fordelt på regioner

		Base-line	Monitorering						Udvikling	
INDIKATOR	REGION	2011-2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	Baseline til 2019	2018 til 2019
2.01 Antal personer hvor der bruges remme *(Antal berørt)* Milepæl 2020: Reduceres i forhold til baseline	Region Hovedstaden	399	397	341	360	314	288	258	-141	-30
	Region Midtjylland	309	289	282	329	328	269	212	-97	-57
	Region Nordjylland	104	87	87	105	98	101	130	26	29
	Region Sjælland	146	140	126	143	135	150	119	-27	-31
	Region Syddanmark	372	380	307	306	234	291	266	-106	-25

Kilde: Register over anvendelse af tvang i psykiatrien 13. marts 2020, Sundhedsdatastyrelsen

5.3. Personer udsat for én eller flere tvangsforanstaltninger

Tabel 13 og 14 viser de nationale og regionale tal for voksne samt børn og unge, der berøres af tvang. I opgørelsen af tvangsforanstaltninger inkluderes al tvang, og der skelnes ikke mellem tvangsformer. Eksempelvis sidestilles bæltefiksering med skærmning i opgørelsen af denne indikator. Indikatoren medtages for at kunne følge udviklingen i den samlede brug af tvang.

Først kommenteres udviklingen for voksne og dernæst for børn og unge.

Tabel 13 viser den nationale og regionale udvikling i antal voksne berørt af en eller flere tvangsforanstaltninger. På nationalt plan er der sket en stigning siden baseline, mens der siden 2018 er sket et fald. Alle regioner, med undtagelse af Region Hovedstaden og Region Midtjylland, har oplevet en stigning siden baseline, mens antallet er stort set uændret i Region Hovedstaden og Region Sjælland i forhold til 2018.

Tabel 12. Antal voksne berørt af tvangsforanstaltninger i hele landet og fordelt på regioner

		Baseline	Monitorering						Udvikling	
INDIKATOR	**REGION**	**2011-2013**	**2014**	**2015**	**2016**	**2017**	**2018**	**2019**	**Baseline til 2019**	**2018 til 2019**
9.04 Antal voksne berørt af en eller flere tvangsforanstaltninger *(Antal berørt)* Milepæl 2020: Reduceres i forhold til baseline	Hele landet	5.633	5.801	5.637	5.649	5.834	5.975	5.815	182	-160
	Region Hovedstaden	2.232	2.264	2.273	2.192	2.242	2.148	2.151	-81	3
	Region Midtjylland	1.153	1.163	1.140	1.179	1.235	1.238	1.132	-21	-106
	Region Nordjylland	487	506	487	488	526	590	565	78	-25
	Region Sjælland	691	709	714	735	781	843	852	161	9
	Region Syddanmark	1.163	1.252	1.134	1.173	1.171	1.296	1.274	111	-22

Kilde: Register over anvendelse af tvang i psykiatrien 13. marts 2020, Sundhedsdatastyrelsen

Tabel 14 viser den nationale og regionale udvikling i antallet af børn og unge, der berøres af en eller flere tvangsforanstaltninger. Heraf fremgår det, at der er sket et mindre fald på nationalt plan i antallet af børn og unge berørt af en eller flere tvangsforanstaltninger siden 2015. I alle regioner fraset Region Syddanmark og Region Nordjylland er antallet af børn og unge berørt af tvang faldet siden 2015. Siden 2018 er der sket et fald i alle regioner.

Tabel 14. Antal børn og unge under 18 år berørt af tvangsforanstaltninger i hele landet og fordelt på regioner

		Base-line	Monitorering						Udvikling	
INDIKATOR	**RE-GION**	**2011 - 2013**	**2014**	**2015**	**2016**	**2017**	**2018**	**2019**	**Base-line til 2019**	**2018 til 2019**
9.01 Antal af børn og unge under 18 berørt af en eller flere tvangs-foranstaltnin-ger *(Antal berørt)* Milepæl 2020: Reduceres i forhold til baseline	Hele landet	243	294	299	351	340	317	264	21	-53
	Region Hoved-staden	107	125	119	110	110	120	104	-3	-16
	Region Midtjyl-land	51	76	74	75	85	68	58	7	-10
	Region Nord-jylland	19	9	15	29	28	28	21	2	-7
	Region Sjæl-land	40	47	61	87	74	52	43	3	-9
	Region Syd-dan-mark	37	48	40	71	56	61	54	17	-7

Kilde: Register over anvendelse af tvang i psykiatrien 13. marts 2020, Sundhedsdatastyrelsen

Sundhedsstyrelsen gør opmærksom på, at antallet af børn og unge under 18 år berørt af én eller flere tvangsforanstaltninger er lavt (i alt 264 tilfælde).

Det fremgår af tabellen, at antallet af børn og unge berørt af en eller flere tvangsforan-staltninger i 2019 var 264. Af de børn og unge, som blev berørt af tvang, var 97 børn og unge under 15 år og dermed mindreårige. For 23 af de mindreårige blev tvangen udført uden forældresamtykke og var derfor tvang i psykiatrilovens forstand. For 88 af de min-dreårige blev tvangsforanstaltningen udført med forældresamtykke, og der var således tale om magtanvendelse og ikke tvang i psykiatrilovens forstand.

5.4. Øvrige indikatorer med relevans for monitoreringen af tvang

I det følgende beskrives udviklingen inden for en række andre tvangsforanstaltninger med relevans for monitoreringen af tvang. Det drejer sig om tvangsmedicinering, tvangsindlæggelse og tvangstilbageholdelse[3].

5.4.1. Anvendelse af tvangsmedicinering

I tabel 15 fremgår den nationale og regionale udvikling i anvendelsen af tvangsmedicinering. Tvangsmedicinering omfatter *ikke* akut beroligende medicin med tvang.

I tabellen fremgår det, at alle regioner siden baseline har haft en stigning i antallet af personer, der tvangsmedicineres. Alle regioner har reduceret i antal personer, der tvangsmedicineres siden 2018, fraset Region Midtjylland der stort set ligger på samme niveau.

Tabel 15. Antal personer, der tvangsmedicineres i hele landet og fordelt på regioner

		Baseline	Monitorering						Udvikling	
INDIKATOR	**REGION**	**2011-2013**	**2014**	**2015**	**2016**	**2017**	**2018**	**2019**	**Baseline til 2019**	**2018 til 2019**
6.01 Antal personer der tvangsmedicineres (omfatter ikke akut beroligende) *(Antal berørt)* Milepæl 2020: Området følges.	Hele landet	667	757	741	764	842	905	824	157	-81
	Region Hovedstaden	300	372	385	360	393	408	356	56	-52
	Region Midtjylland	133	131	112	125	151	139	138	5	-1
	Region Nordjylland	57	70	73	84	89	86	74	17	-12
	Region Sjælland	78	88	70	96	97	120	114	36	-6
	Region Syddanmark	102	102	102	105	115	161	152	50	-9

Kilde: Register over anvendelse af tvang i psykiatrien 13. marts 2020, Sundhedsdatastyrelsen

[3] Indikatorerne tvangsindlæggelse og tvangstilbageholdelse udgjorde i tidligere opgørelser indikatoren frihedsberøvelse, men blev fra og med årsopgørelsen for 2016 opgjort som to separate indikatorer.

5.4.2. Anvendelse af tvangsindlæggelse og tvangstilbageholdelse

Frihedsberøvelse opgøres som henholdsvis tvangsindlæggelse og tvangstilbageholdelse. Nedenfor kommenteres først udviklingen for voksne og dernæst udviklingen for børn og unge.

Tabel 16 viser den nationale og regionale udvikling i antallet af voksne, der tvangsindlægges. Antallet af voksne, der tvangsindlægges, er i alle regioner, bortset fra Region Hovedstaden, højere end ved baseline. Region Hovedstaden og Region Nordjylland har haft et stigning i antallet af voksne, der tvangsindlægges, siden 2018, mens antallet i de andre regioner er faldet siden 2018.

Tabel 16. Antal voksne der tvangsindlægges i hele landet og fordelt på regioner

		Baseline	Monitorering						Udvikling	
INDIKATOR	**REGION**	**2011-2013**	**2014**	**2015**	**2016**	**2017**	**2018**	**2019**	**Baseline til 2019**	**2018 til 2019**
7.04 Antal voksne der tvangsindlægges *(Antal berørt)* Milepæl 2020: Området følges"	Hele landet	2.872	3.060	3.022	3.122	3.173	3.220	3.140	268	-80
	Region Hovedstaden	1.098	1.130	1.162	1.131	1.101	1.039	1.051	-47	12
	Region Midtjylland	545	593	600	636	683	672	628	83	-44
	Region Nordjylland	240	252	226	244	263	298	311	71	13
	Region Sjælland	361	386	391	418	446	486	454	93	-32
	Region Syddanmark	649	725	674	721	713	771	750	101	-21

Kilde: Register over anvendelse af tvang i psykiatrien 13. marts 2020, Sundhedsdatastyrelsen

Tabel 17 viser den nationale og regionale udvikling i tvangstilbageholdelse af voksne. Alle regioner, ud over Region Midtjylland, ligger fortsat over baseline for antal voksne, der tvangstilbageholdes. Region Sjælland har haft en stigning siden sidste år i antallet af voksne, der tvangstilbageholdes, mens de resterende regioner har reduceret i antallet det seneste år.

Tabel 17. Antal voksne der tvangstilbageholdes i hele landet og fordelt på regioner

		Base-line	Monitorering						Udvikling	
INDIKATOR	**REGION**	**2011-2013**	**2014**	**2015**	**2016**	**2017**	**2018**	**2019**	**Base-line til 2019**	**2018 til 2019**
8.04 Antal voksne der tvangstilbage-holdes *(Antal berørt)* Milepæl 2020: Området føl-ges"	Hele lan-det	2.345	2.470	2.365	2.369	2.412	2.458	2.373	28	-85
	Region Hoved-staden	969	1.030	1.044	1.030	1.055	1.004	994	25	-10
	Region Midtjyl-land	470	456	425	462	426	467	419	-51	-48
	Region Nordjyl-land	209	250	233	230	222	238	216	7	-22
	Region Sjælland	286	295	272	250	282	288	300	14	12
	Region Syddan-mark	442	473	428	442	457	498	491	49	-7

Kilde: Register over anvendelse af tvang i psykiatrien 13. marts 2020, Sundhedsdatastyrelsen

Tabel 18 og tabel 19 viser den nationale og regionale udvikling i tvangsindlæggelser og tvangstilbageholdelser af børn og unge under 18 år.

Tabel 18 viser udviklingen for tvangsindlæggelser for børn og unge. På trods af mindre fald i de fleste regioner siden 2018, er antallet af børn og unge, der tvangsindlægges, på niveau med eller større end niveauet i 2015 i alle regioner. Kun i Region Midtjylland er der sket en stigning siden 2018. Det skal bemærkes, at det samlede antal tvangsindlæggelser hos børn er relativt lavt (i alt 135 børn og unge), hvilket bør inddrages i vurderingen af resultaterne.

Tabel 18. Antal børn og unge under 18 år der tvangsindlægges i hele landet og fordelt på regioner

		Base-line	Monitorering						Udvikling	
INDIKATOR	**REGION**	**2011-2013**	**2014**	**2015**	**2016**	**2017**	**2018**	**2019**	**Baseline til 2019**	**2018 til 2019**
7.01 Antal børn og unge under 18 der tvangsindlægges *(Antal berørt)* Milepæl 2020: Området følges"	Hele landet	103	134	116	159	163	148	135	32	-13
	Region Hovedstaden	37	48	41	44	51	55	43	6	-12
	Region Midtjylland	23	39	32	41	35	21	37	14	16
	Region Nordjylland	8	<5	11	11	17	13	12	4	-1
	Region Sjælland	16	20	20	26	30	28	20	4	-8
	Region Syddanmark	22	29	16	44	37	34	32	10	-2

Kilde: Register over anvendelse af tvang i psykiatrien 13. marts 2020, Sundhedsdatastyrelsen

Tabel 19 viser udviklingen i tvangstilbageholdelser for børn og unge. På nationalt plan er antallet af tvangstilbageholdelser blandt børn og unge faldet siden 2015, men er stagneret siden sidste år. Region Nordjylland og Region Syddanmark ligger fortsat over niveauet i 2015, mens de resterende regioner ligger under. I Region Hovedstaden og Region Syddanmark er antallet faldet siden 2018.

Det skal også her bemærkes, at det samlede antal tvangstilbageholdelser er meget lavt (i alt 93 tilfælde), hvorfor der også her må tages forbehold i vurderingen.

Tabel 19. Antal børn og unge under 18 år der tvangstilbageholdes i hele landet og fordelt på regioner

		Base-line	Monitorering						Udvikling	
INDIKATOR	**RE-GION**	**2011-2013**	**2014**	**2015**	**2016**	**2017**	**2018**	**2019**	**Base-line til 2019**	**2018 til 2019**
8.01 Antal børn og unge under 18 der tvangstilbageholdes *(Antal berørt)* Milepæl 2020: Området følges"	Hele landet	83	91	105	111	94	93	93	10	0
	Region Hovedstaden	37	39	46	39	33	38	34	-3	-4
	Region Midtjylland	15	18	20	20	16	12	17	2	5
	Region Nordjylland	7	5	<5	9	10	7	11	4	4
	Region Sjælland	15	13	16	24	13	15	12	-3	-3
	Region Syddanmark	11	18	20	27	22	23	26	15	3

Kilde: Register over anvendelse af tvang i psykiatrien 13. marts 2020, Sundhedsdatastyrelsen

Bilagsfortegnelse

Bilag 1: *Notat vedrørende Sundhedsstyrelsens kommentering af tvangsmonitoreringen i psykiatrien*. Heri findes ligeledes en vejledning til Sundhedsstyrelsens kommentering.

Bilag 2: *Oversigt over tvangsformer.* Heri ses en oversigt over og beskrivelse af de tvangsformer, der vedrører den løbende monitorering af tvang i psykiatrien i henhold til psykiatriloven.

Bilag 3: *Dokumentation af indikatorer for tvang i psykiatrien*. Heri ses en beskrivelse og dokumentation af anvendelsen af indikatorer for tvang med henblik på at opnå målsætningen om halvering af brugen af tvang i 2020.

Bilag 4: *Baggrundstabeller til monitoreringen af tvang i psykiatrien 2019*. Heri ses en samlet oversigt over tabellerne for monitoreringen.

Sundhedsstyrelsen
Islands Brygge 67
2300 København S

www.sst.dk

Sundhed for alle